

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет

Введено в дію наказом ректора
№ 1372-І від 17 грудня 2021 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в
Сумському державному університеті
(Версія 01)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті (далі – Положення) регламентує порядок методичного, інформаційного та організаційного забезпечення права здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти на вільний вибір навчальних дисциплін. Особливості реалізації права здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня на вільний вибір навчальних дисциплін визначаються Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Сумському державному університеті¹.

1.2 Положення застосовується в частині, що не суперечить чинному законодавству, нормативній базі загальнодержавного та внутрішньоуніверситетського рівнів.

1.3 Положення розміщується в електронному Реєстрі основної нормативної бази системи управління якістю діяльності університету, що є складовою його офіційного сайту.

2. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ, ВИЗНАЧЕННЯ ТА СКОРОЧЕННЯ

КРЕДИТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КРЕДИТНОЇ ТРАНСФЕРНО-НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин.

МАЙНОР (MINOR) – вибірковий навчальний цикл, що включає дисципліни непрофільної для здобувача вищої освіти предметної сфери та дозволяє йому сформуванню компетентності іншої галузі або спеціальності; minor пропонується в рамках широкого переліку вибіркового дисциплін.

¹ Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Сумському державному університеті. Реєстр нормативної бази СумДУ: <https://normative.sumdu.edu.ua>

МОН України	Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті	Стор.2
СумДУ		Версія 01

МЕЙДЖОР (MAJOR) – вибіркового навчального циклу, що включає дисципліни профільної для здобувача вищої освіти предметної сфери та дозволяє йому сформувавши поглиблену індивідуальну траєкторію професійного спрямування.

ПРЕРЕКВІЗИТИ – перелік результатів навчання та / або компетентностей, якими повинен володіти здобувач, або перелік навчальних дисциплін, які здобувач повинен вивчити перед початком навчання з певної навчальної дисципліни чи іншого елемента освітньої програми.

СЕРТИФІКАТНА ПРОГРАМА – це спеціалізований комплекс пов'язаних між собою складових (освітніх компонентів) встановленої тривалості та обсягу в межах вибіркової складової освітньої програми (якщо це нею визначено), що передбачає цільову підготовку здобувачів з метою отримання та розширення знань, формування нових конкурентоспроможних професійних компетентностей. Інформація про опанування сертифікатної програми може зазначатися в додатках до диплому.

SOFT SKILLS – «м'які навички», «соціальні навички» чи «навички успішності» – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях, успішності на робочому місці та для його особистісного розвитку. До soft skills включають навички комунікації, лідерства, креативності, здатності брати на себе відповідальність, працювати в критичних умовах, вміння залагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості вчасного виконання поставлених завдань, здатність логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення тощо.

СТАНДАРТНА ТРИВАЛІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО СЕМЕСТРУ – передбачена графіком навчального процесу тривалість навчання, достатня для виконання встановленого обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти згідно освітньої програми, за якою він навчається.

ВНД – вибіркова навчальна дисципліна.

ЄКТС – Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система.

ЗП – загальна підготовка.

ЗП-КАТАЛОГ – каталог вибірових навчальних дисциплін циклу загальної підготовки.

ПП – професійна підготовка.

ПП-КАТАЛОГ – каталог вибірових навчальних дисциплін циклу професійної підготовки за спеціальністю та / або освітньою програмою.

3. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ВІЛЬНИЙ ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

3.1 Загальні положення

3.1.1 Вибір здобувачем вибірових навчальних дисциплін створює умови для досягнення ним наступних цілей:

МОН України	Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті	Стор.3
СумДУ		Версія 01

- формування індивідуальної траєкторії навчання;
- поглиблення професійних компетентностей у межах обраної освітньої програми та набуття додаткових професійних компетентностей у межах спеціальності, або споріднених спеціальностей й галузі знань, у тому числі зі здобуттям професійної кваліфікації, або опануванням дисциплін сертифікатної програми;
- набуття soft skills, зумовлених цілями ОП, подальшою професійною діяльністю, і забезпечення особистісного розвитку відповідно до власних потреб та інтересів.

3.1.2 Вибіркові навчальні дисципліни вводяться в освітні програми для реалізації права здобувачів на вільний їх вибір для задоволення індивідуальних потреб та спрямовані на формування та розвиток як загальних, так і фахових компетентностей, набуття soft skills. Обсяг ВНД становить не менше 25 % загального обсягу відповідної освітньої програми, за якою навчається здобувач, на відповідному рівні вищої освіти. Загальні підходи до формування структури вибіркової складової освітніх програм та навчальних планів визначаються нормативною базою університету з цього питання.

3.1.3 Вікно вибору – кредити ЄКТС, зарезервовані навчальним планом за відповідною освітньою програмою для вивчення вибірових навчальних дисциплін. Усі ВНД мають уніфікований загальний обсяг (5 кредитів ЄКТС), обсяг аудиторного навантаження для денної форми навчання та контактних годин (для заочної форми навчання) та форму підсумкового контролю (диференційований залік).

3.1.4 Для реалізації права формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачі можуть обрати ВНД в межах передбаченого навчальним планом вікна вибору, яким визначається їх кількість та обсяг для конкретного семестру, а також каталоги (ЗП-Каталог та / або ПП-Каталог), з яких вони обираються.

3.1.5 Ведення ЗП-каталогу та ПП-Каталогів реалізується в автоматизованій системі «Університет» з урахуванням року вивчення та форми здобуття освіти для подальшого вибору здобувачами ВНД з використанням інформаційного сервісу «Електронний особистий кабінет».

3.1.6 Формування каталогів має відповідати принципам альтернативності, змагальності та студентоцентризму (ВНД можуть вважатися вибіровими лише якщо вони є такими з точки зору здобувача вищої освіти). До каталогів ВНД включаються дисципліни, що:

- є актуальними, наукомісткими, мають інноваційний або практико-орієнтований характер;
- спрямовані на розвиток soft skills;
- поєднують у навчальному процесі традиційні технології з технологіями E-learning, пропонують активні та інтерактивні методи навчання;
- мають чітко визначені результати навчання, що розвивають певну компетентність;
- забезпечують врахування стану ринку праці, потреб роботодавців та запитів здобувачів;

МОН України	Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті	Стор.4
СумДУ		Версія 01

- відповідають профілю освітньої та наукової діяльності кафедри, за якою закріплена дисципліна, з обов'язковим дотриманням Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та вимог до акредитації в частині кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення;
- мають повне інформаційне та навчально-методичне забезпечення, необхідне для її засвоєння відповідно до вимог, визначених нормативною базою університету.

Не дозволяється включати до каталогів дисципліни з тотожними назвами, що викладаються декількома кафедрами та викладачами з різних кафедр.

3.1.7 Як правило, каталоги ВНД мають щорічно оновлюватися з урахуванням результатів моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм та, зокрема, отриманих від здобувачів та інших стейкхолдерів побажань та зауважень, результатів опитування здобувачів щодо організації їх вивчення, результатів моніторингу ринку праці тощо. Перегляд каталогів здійснюється за ініціативою робочої проектної групи освітньої програми, кафедр, зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів, оформлюється відповідними протоколами експертної ради роботодавців, робочих проектних груп освітньої програми, фокус-груп, засідань Рад із забезпечення якості вищої освіти університету, інститутів/факультетів тощо.

3.1.8 Виключенню з каталогів ВНД підлягають дисципліни, які мають негативні відгуки здобувачів щодо якості викладання, а також дисципліни, що не були обрані здобувачами протягом останніх двох років.

3.1.9 Окрім вибору навчальних дисциплін в межах вибіркової складової відповідного навчального плану, здобувач може формувати індивідуальну освітню траєкторію шляхом:

- обрання певної сертифікатної програми;
- обрання мови (англійська, німецька, французька) та рівня її вивчення (групи для вивчення формуються з урахуванням початкового рівня володіння відповідною іноземною мовою) в дисциплінах «Іноземна мова» та «Іноземна мова професійного спрямування»);
- вибору місця проходження практики;
- обрання теми кваліфікаційної роботи та її керівника;
- вибору масових онлайн курсів з дотриманням вимог, встановлених наказом ректора університету «Про змішану форму організації навчання за освітніми програмами ²;
- неформальної освіти за умови зарахування результатів участі у роботі творчих лабораторій, літніх/зимових шкіл, сертифікатних програм інших освітніх установ тощо;
- вибору навчальних дисциплін (у т.ч. їх дистанційних курсів) інших закладів вищої освіти, що реалізуються за програмами академічної мобільності та віртуальних академічних обмінів;

² Наказ «Про змішану форму організації навчання за освітніми програмами». Реєстр нормативної бази СумДУ: <https://normative.sumdu.edu.ua>

МОН України	Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті	Стор.5
СумДУ		Версія 01

- вибору з визначених форм практичної підготовки (практика або один з видів практики, що може бути запропонована як вибірковий освітній компонент) для освітніх програм з поглибленою практико-орієнтованою підготовкою.

3.1.10 За відповідність встановленим критеріям, зміст та реалізацію ВНД в освітньому процесі несе відповідальність завідувач кафедри, за якою закріплено її викладання. Завідувачі відповідних кафедр, які пропонують включення ВНД до каталогів, організують та здійснюють контроль за підготовкою робочих програм та силабусів, методичних та організаційних матеріалів, необхідних для вивчення ВНД, оприлюднення силабуса ВНД в каталозі курсів, інформації про ВНД на сайті кафедри, реалізацію методів навчання та викладання, задекларованих у пропозиціях до каталогу ВНД.

3.2 Вимоги до вибіркового навчального циклу загальної підготовки та формування ЗП-каталогу.

3.2.1 ЗП-Каталог – систематизований анотований перелік навчальних дисциплін, що належать до вибіркової складової освітньої програми, спрямовані на поглиблення й вдосконалення загальних компетентностей та / або ознайомлення з рівнем наукових досліджень в інших галузях знань, з їх розподілом за тематичними підкаталогами: ВНД гуманітарної підготовки; ВНД іншомовної підготовки (з урахуванням початкового рівня володіння іноземними мовами), ВНД інших освітніх програм спортивно-медичного, правового, економічного, інженерно-природничого та ІТ-профілю.

З урахуванням особливостей підготовки здобувачів з регульованих спеціальностей може встановлюватись індивідуальна структура або наповнення ЗП-каталогу з дотриманням вимог, визначених пунктами 3.1.5-3.1.7 цього положення.

3.2.2 У циклі ВНД загальної підготовки здобувачам можуть пропонуватися вибіркові навчальні цикли типу майнор (minor).

3.2.3 З метою всебічного гармонійного розвитку особистості здобувачів, формування світоглядних, громадянських якостей, морально-етичних цінностей у циклі ВНД загальної підготовки першого (бакалаврського) рівня всіх спеціальностей та другого (магістерського) рівня для спеціальностей медичного спрямування передбачається регламентація кількості обов'язкових кредитів на дисципліні гуманітарної підготовки (не менше 5 кредитів ЄКТС у визначеному семестрі викладання).

3.2.4 Вимоги до ВНД ЗП:

- обсяг аудиторного навантаження для здобувачів денної форми становить 32 години. Обсяг контактних годин для заочної, дистанційної форм визначається особливостями організації освітнього процесу та має бути уніфікованим;
- індивідуальні завдання не плануються.

3.2.5 Для включення до ЗП-Каталогу ВНД англійською мовою можуть пропонуватися виключно ті ВНД, які є вже розробленими, мають повне інформаційне та навчально-методичне забезпечення, необхідне для їх засвоєння відповідно до вимог нормативної бази

МОН України	Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті	Стор.6
СумДУ		Версія 01

університету, та кадрове забезпечення, що відповідає ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності та критеріям акредитації.

3.2.6 У ЗП-Каталозі мовами викладання надається анотація кожної ВНД у якій зазначаються:

- рівень освіти та перелік галузей знань / спеціальностей, для яких пропонується ВНД;
- кафедра, за якою закріплено викладання ВНД;
- викладач / викладачі, які будуть викладати дисципліну (з розподілом на лекційні та семінарські (практичні) заняття / лабораторні роботи);
- загальні компетентності, на розвиток яких спрямована дисципліна;
- результати навчання, які охоплюють знання, уміння та навички, які мають демонструвати здобувачі по завершенню вивчення дисципліни;
- види навчальних занять (лекції, практичні, семінарські, лабораторні заняття, тренінги) та методи викладання, які застосовуються (обговорення у форматі круглого столу, ділова гра, групове вирішення завдань, розв'язання ситуаційного завдання, командна робота, проєктна робота, кейс-метод тощо);
- вхідні вимоги до здобувачів, які хочуть обрати дисципліну / вимоги до матеріально-технічного забезпечення;
- обмеження щодо семестру вивчення.

Форма опису ВНД ЗП-Каталогу наведена в додатку 1 до Положення.

3.2.7 До ЗП-Каталогу включаються виключно ті ВНД, які пропонуються для всіх галузей знань без обмежень або для всіх спеціальностей декількох споріднених галузей знань, крім тих, для яких ці навчальні дисципліни відносяться до професійних.

3.2.8 ЗП-Каталог формується в поточному навчальному році на наступний навчальний рік у наступному порядку:

- до 15 листопада кафедри університету подають пропозиції щодо включення дисциплін до ЗП-каталогу на розгляд Радам із забезпечення якості вищої освіти інститутів / факультетів (за умови наявності відповідного кадрового, навчально-методичного та інформаційного забезпечення, що є свідченням спроможності оперативно задовольнити потреби здобувачів вищої освіти для створення індивідуальної освітньої траєкторії навчання за обраними спеціальностями);
- до 30 листопада Ради із забезпечення якості вищої освіти інститутів / факультетів узагальнюють, розглядають та за умови схвалення подають до навчально-методичного відділу університету пропозиції щодо формування ЗП-каталогу за формою додатку 1. За підготовку пропозицій щодо формування ЗП-каталогу від інститутів / факультетів, їх коректність та відповідність вимогам, встановлених нормативною базою університету, несе відповідальність голова Ради із забезпечення якості вищої освіти інституту / факультету.

МОН України	Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті	Стор.7
СумДУ		Версія 01

- до 15 грудня навчально-методичний відділ університету спільно з навчальним відділом університету перевіряє відповідність ВНД ЗП та ЗП-каталогу вимогам, встановленим нормативною базою університету та вимогам цього положення та визначає можливості їх включення до каталогів;
- до 31 грудня навчально-методичний відділ університету формує проєкт ЗП-каталогу для здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів для його схвалення Радою із забезпечення якості вищої освіти університету;
- до 01 лютого на основі схваленого Радою із забезпечення якості вищої освіти університету ЗП-каталогу розробляється та схвалюється перелік ВНД: центром заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання (далі – ЦЗДВН) – для здобувачів дистанційної, заочної форм навчання, враховуючи стан розміщення навчально-методичних матеріалів ВНД на платформі «Навчальні ресурси СумДУ» (<https://elearning.sumdu.edu.ua/>); центром професійної та післядипломної освіти (далі – ЦППО) – для закріпленого контингенту осіб з урахуванням особливостей освітніх програм.

3.3 Вимоги до ВНД циклу професійної підготовки та формування ПП-Каталогу.

3.3.1 ПП-Каталог – систематизований анотований перелік навчальних дисциплін для певної спеціальності та/або освітньої програми, спрямованих на поглиблення й вдосконалення спеціальних (фахових) компетентностей, а також на підвищення здатності здобувачів до працевлаштування за фокусом освітньої програми.

3.3.2 У циклі ВНД професійної підготовки здобувачам вищої освіти можуть пропонуватися вибіркові навчальні цикли типу мейджор (major).

3.3.3 Вимоги до ВНД ПП:

- обсяги аудиторного навантаження при стандартній тривалості навчального семестру становлять: для першого (бакалаврського) рівня – 48 годин; для другого (магістерського) рівня (крім освітніх програм спеціальностей 221 Стоматологія, 222 Медицина, 228 Педіатрія) – 32 години. Зазначені обсяги коригуються залежно від фактичної кількості навчальних тижнів відповідно до графіка навчального процесу (для магістерського рівня з забезпеченням синхронізації їх вивчення для освітньо-наукових та освітньо-професійних програм). Для освітніх програм другого (магістерського) рівня спеціальностей 221 Стоматологія, 222 Медицина, 228 Педіатрія обсяг аудиторного навантаження визначається навчальними планами освітніх програм і має бути уніфікованим. Обсяг контактних годин для заочної форми визначається особливостями організації освітнього процесу та має бути уніфікованим;
- не передбачаються індивідуальні завдання в формі курсової роботи (проєкта). Інші індивідуальні завдання плануються з уніфікацією їх видів за умови дотримання загального обмеження три одиниці у семестр.

3.3.4 Включення ВНД з англійською мовою викладання до ПП-каталогу здійснюється виключно після отримання погодження відповідно до вимог Положення «Про організацію

МОН України	Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті	Стор.8
СумДУ		Версія 01

викладання навчальних дисциплін та захисту кваліфікаційних робіт англійською мовою у Сумському державному університеті»³.

3.3.5 При формуванні ПП-Каталогу слід:

- не допускати наявності дисциплін, що мають фактично тотожний зміст, або дублюють навчальний матеріал обов'язкових дисциплін;
- запроваджувати обґрунтовані обмеження щодо необхідності вивчення дисциплін-передумов чи обмежень щодо одночасного вивчення дисциплін, зміст яких частково дублюється;
- формувати перелік ВНД у вигляді впорядкованої послідовності їх вивчення відповідно до навчального плану, якщо, зокрема, існують вхідні вимоги щодо можливості вивчення дисципліни.

3.3.6 Критеріями для формування ПП-каталогів ВНД, крім визначених у пункті 3.3.5 Положення, є:

- актуальність ВНД з позицій розвитку відповідної галузі економіки, напряму наукових досліджень, попиту на відповідні компетентності на ринку праці тощо, що підтверджується стейкхолдерами – представниками ринку праці, роботодавцями та випускниками;
- матеріально-технічне забезпечення (наявність обладнання/програмного забезпечення для проведення практико-орієнтованих занять, комп'ютерних практикумів тощо).

3.3.7 За підготовку та актуалізацію ПП-каталогів з урахуванням пропозицій стейкхолдерів, тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм несуть відповідальність керівник групи забезпечення спеціальності та гаранті освітніх програм.

3.3.8 Заходи щодо формування ПП-Каталогу в поточному навчальному році на наступний навчальний рік:

- до 01 листопада групи забезпечення спеціальностей та робочі проєктні групи освітніх програм під керівництвом гарантів розробляють та/або оновлюють з урахуванням сучасних вимог перелік ВНД ПП-Каталогів спеціальності та освітньої програми. Зокрема, ними аналізується методичне, кадрове, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення запропонованих кафедрами ВНД щодо можливості організації освітнього процесу високої якості;
- до 10 листопада пропозиції щодо включення дисципліни до ПП-Каталогів обговорюються та схвалюються на засіданні робочої (их) проєктної (их) групи освітньої (их) програми, для якої (их) пропонується дисципліна, та на засіданні Експертної ради роботодавців;

³ Про організацію викладання навчальних дисциплін та захистів кваліфікаційних робіт англійською мовою у Сумському державному університеті. Реєстр нормативної бази СумДУ: <https://normative.sumdu.edu.ua>

МОН України	Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті	Стор.9
СумДУ		Версія 01

- до 20 листопада після схвалення робочою (ими) проектною (ими) групою (ами) освітньої (іх) програми та Експертною радою роботодавців пропозиції щодо формування ПП-Каталогів обговорюються та схвалюються Радами із забезпечення якості вищої освіти інститутів / факультетів;
- до 30 листопада Ради із забезпечення якості вищої освіти інститутів / факультетів подають до НМВ ПП-каталоги спеціальностей та освітніх програм за формою додатків 2 та 3 відповідно.
- до 15 грудня навчально-методичний відділ спільно з навчальним відділом аналізує можливості вивчення здобувачами певної ВНД ПП-каталогів спеціальностей та освітніх програм.

3.4 Вимоги до представлення інформації за вибірковими навчальними дисциплінами

Для забезпечення прозорості освітньої діяльності університету, надання релевантної інформації про ВНД усім зацікавленим особам здійснюється оприлюднення у термін до 01 лютого поточного навчального року на наступний навчальний рік:

- ЗП-каталога на офіційному сайті університету з гіперпосиланнями на сайти інститутів / факультетів;
- ПП-Каталогів за спеціальністю та / або освітньою програмою на офіційних сайтах відповідних інститутів / факультетів та випускових кафедр;
- силабусів ВНД у каталозі курсів з гіперпосиланнями на сайти випускових кафедр. Силабус ВНД має бути доступний здобувачам освіти на момент здійснення вибору дисциплін на наступний навчальний рік.

4. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ВІЛЬНИЙ ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

4.1 Керівники структурних підрозділів (навчально-наукового інституту / факультету / ЦЗДВН / ЦППО) мають забезпечувати право здобувачів на вільний вибір навчальних дисциплін, а також застосовувати заходи відповідного реагування при виявленні проявів адміністративного впливу на здобувачів при виборі навчальних дисциплін.

4.2 Щорічно керівники структурних підрозділів (навчально-наукового інституту / факультету / ЦЗДВН / ЦППО) організовують інформаційно-роз'яснювальну та організаційну роботу щодо належної реалізації права здобувачів на вільний вибір навчальних дисциплін, у тому числі:

- проводять ознайомлення здобувачів першого року навчання з особливостями освітнього процесу й структури навчальних планів у розрізі обов'язкових та вибіркових складових, у т.ч. забезпечують їх реєстрацію в інформаційному сервісі «Електронний особистий кабінет»;

МОН України	Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті	Стор.10
СумДУ		Версія 01

- організовують проведення роз'яснювальної роботи зі здобувачами щодо наявних в СумДУ процедур формування каталогів ВНД та особливостей здійснення їх вибору (порядку, строків тощо);
- забезпечують консультування здобувачів з питань вибору навчальних дисциплін, оперативну інформаційну підтримку процедури вибору.

4.3 Процедура вибору ВНД здійснюється здобувачами у наступні терміни:

Освітній ступінь здобувача	Особливості зарахування здобувача	Період вивчення ВНД	Термін здійснення вибору ВНД
Бакалавр	З нормативним терміном навчання	3-8 семестри	Щорічно до 30 березня на наступний навчальний рік
	Зі скороченим терміном навчання	Протягом усього терміну навчання	До 10 вересня у 1 семестрі на поточний навчальний рік
			Щорічно до 30 березня на наступний навчальний рік
Магістр	Спеціальності медичного спрямування	3-12 семестри	Щорічно до 30 березня на наступний навчальний рік
	Спеціальності немедичного спрямування	2-3 семестри	До 10 вересня у 1 семестрі на весь термін навчання

4.4 Здобувач має право вибрати будь-яку дисципліну з каталогів ВНД при дотриманні всіх обмежень, зазначених в анотації до дисципліни, та за умови, що дисципліна відсутня в навчальному плані його освітньої програми та раніше не вивчалася. Якщо здобувач не визначився з переліком ВНД та не реалізував свій вибір у визначені строки, вибір ВНД здійснює деканат з урахуванням кількісних показників здійснення вибору іншими здобувачами.

4.5 Здобувач обирає дисципліни відповідно до навчального плану, за яким він навчається. При цьому за погодженням з завідувачем випускової кафедри він має право вибирати дисципліни циклу професійної підготовки, що пропонуються для інших освітніх програм. Вибір дисциплін циклу загальної підготовки додаткових погоджень не потребує.

4.6 Здобувачу може бути недоступний вибір ВНД, скасований його вибір та запропоновано у тижневий термін здійснити новий вибір, якщо:

- кількість здобувачів, які обрали певну ВНД ЗП-каталогу, перевищила максимальну кількість, зазначену кафедрою у пропозиціях до ЗП-каталогу;
- кількість здобувачів, які обрали певну ВНД ЗП-каталогу, є меншою за 10 осіб;
- кількість здобувачів, які обрали певну ВНД ПП-каталогу, є меншою за 15 осіб (у випадку, якщо кількість здобувачів освітньої програми/спеціальності (відповідно до

МОН України	Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті	Стор.11
СумДУ		Версія 01

каталогу) в цілому є меншою за 15 осіб, запроваджується та ВНД, яку обрала більшість здобувачів).

У випадку несформованості групи здобувачі можуть реалізувати своє право на вільний вибір дисциплін через навчання з використанням електронних ресурсів (ОСВ СумДУ, дистанційні курси, масові онлайн курси тощо) під керівництвом викладача.

4.7 У випадку поновлення, переведення здобувача, допуску його до занять після завершення академічної відпустки за його письмовою заявою та згодою випускової кафедри освітньої програми можливе перезарахування ВНД за рахунок фактично вивчених дисциплін.

4.8 У якості ВНД можуть перезараховуватися дисципліни, що вивчалися в іншому закладі вищої освіти здобувачем-учасником програми академічної мобільності з дотриманням вимог Положення «Про академічну мобільність здобувачів вищої освіти»⁴.

4.9 Результати вибору ВНД здобувачами затверджуються відповідними деканатами в системі АСУ «Університет», наводяться у розпорядженні керівника структурного підрозділу (навчально-наукового інституту / факультету / ЦЗДВН / ЦППО), вносяться до індивідуальних навчальних планів здобувачів і є обов'язковими для вивчення.

4.10 Навчальний відділ, ЦЗДВН, ЦППО щорічно опрацьовують результати вибору здобувачів відповідно до закріпленого контингенту осіб, які навчаються, та з урахуванням мінімальних та максимальних обмежень, встановлених каталогами ВНД. Для вивчення ВНД ЗП-каталогу формуються віртуальні групи з числа здобувачів різних освітніх ступенів та курсів навчання, що об'єднуються в потоки. Для вивчення ВНД ПП-каталогу можуть формуватися віртуальні групи з числа здобувачів різних курсів навчання.

4.11 Пропозиції за обраними ВНД та відповідною кількістю груп передаються групі з планування і обліку навчального навантаження (із зазначенням семестрів та мови викладання) для формування навчального навантаження кафедр на наступний навчальний рік.

4.12 Підтримка та розвиток розробленого програмного забезпечення, а також технічне забезпечення реалізації вибору ВНД здобувачами в електронних особистих кабінетах і обробки результатів вибору деканатами, ЦЗДВН, ЦППО та навчальним відділом в АСУ «Університет» здійснюється Центром інформаційних систем.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. Положення вводиться в дію з наступного дня після введення його у дію наказом ректора.

⁴ Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти. Реєстр нормативної бази СумДУ: <https://normative.sumdu.edu.ua>

МОН України	Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті	Стор.12
СумДУ		Версія 01

5.2. Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися наказом ректора, наказом ректора за рішенням вченої ради університету або відповідного дорадчого органу. У такому ж порядку Положення скасовується.

5.3. Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи університету відповідно до їх функціональних обов'язків.

5.4. У разі наявності розходження між Положенням та документом, на який Положення посилається, вважати чинною більш пізню редакцію.

5.5. Визначити такими, що втратили чинність, накази ректора «Про впорядкування організації викладання дисциплін вільного вибору студентів» від 21.04.2009 № 266-I, «Про організації викладання дисциплін вільного вибору» від 21.04.2016 № 0342-I.

Затверджено вченою радою СумДУ
Протокол №6 від 16 грудня 2021 року

Голова вченої ради

Анатолій ВАСИЛЬЄВ

Вчений секретар

Анатолій РУБАН

РОЗРОБНИКИ ПОЛОЖЕННЯ:

Начальник навчального відділу

Юлія ЧОРТОК

Начальник навчально-методичного відділу

Олена КРИКЛІЙ

Начальник групи планування
та обліку навчального навантаження

Любов ГОЛОБОРОДЬКО

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор

Сергій ЛЄОНОВ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Інна ШКОЛЬНИК

Начальник навчально-організаційного
управління

Володимир ЮСКАЄВ

МОН України	Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті ДОДАТОК 1 – Шаблон пропозицій до каталогу вибіркових навчальних дисциплін циклу загальної підготовки	Стор.13
СумДУ		Версія 01

ДОДАТОК 1
Шаблон за версією 02
Затверджено наказом ректора
від 17.12.2021 р. №1372-І

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(назва навчально-наукового інституту/факультету)

ПРОПОЗИЦІЇ ДО КАТАЛОГУ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЦИКЛУ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ на 20__ – 20__ н. р.¹⁾

Рівень освіти, для якого пропонується дисципліна (перший/другий/третій)	Перелік галузей знань / спеціальностей, для яких пропонується дисципліна ²⁾	Кафедра, що пропонує дисципліну	Посада, прізвище та ініціали викладача (ів), який (і) пропонується для викладання		Загальна компетентність, на формування або розвиток якої спрямована дисципліна	Результати навчання за навчальною дисципліною	Види навчальних занять та методи викладання, що пропонуються	Кількість здобувачів, які можуть записатися на дисципліну ³⁾	Вхідні вимоги до здобувачів, які хочуть обрати дисципліну / вимоги до матеріально-технічного забезпечення	Обмеження щодо семестру вивчення
			Лекції	Семинарські та практичні заняття, лабораторні роботи						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

За всіма вказаними навчальними дисциплінами розроблені повні комплекси навчально-методичного забезпечення.

Голова Ради з якості інституту (факультету)

(абревіатура інституту (факультету))

(підпис)

(ім'я та прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Директор інституту (декан факультету)

(абревіатура інституту (факультету))

(підпис)

(ім'я та прізвище)

¹⁾ Надається в навчально-методичний відділ.

²⁾ Може зазначатись, що дисципліна пропонується «Для всього контингенту без обмежень»

³⁾ Зазначити кількість з урахуванням наступних обмежень: мінімальна кількість здобувачів у групах при плануванні вивчення ВНД (крім дисциплін мовної та ІТ-підготовки) становить 25 осіб; мінімальна кількість студентів у групах при плануванні вивчення ВНД мовної та ІТ-підготовки становить 15 осіб; мінімальна кількість груп на одну ВНД – дві; максимальна кількість груп для викладання ВНД на одного викладача – чотири.

МОН України	Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті. ДОДАТОК 2 – Шаблон каталогу вибіркових навчальних дисциплін циклу професійної підготовки за спеціальністю	Стор.14
СумДУ		Версія 01

ДОДАТОК 2
Шаблон за версією 02
Затверджено наказом ректора
від 17.12.2021 р. №1372-І

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

_____ (назва навчально-наукового інституту/факультету)

_____ (назва кафедри)

КАТАЛОГ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ ¹⁾

_____ (код та назва спеціальності)

_____ РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ на 20__ – 20__ н. р.

_____ (рівень вищої освіти)

Кафедра, що пропонує дисципліну	Посада, прізвище та ініціали викладача (ів), який (і) пропонується для викладання		Компетентності (загальні та/або фахові, на розвиток яких спрямована дисципліна)	Результати навчання за навчальною дисципліною	Види навчальних занять та методи викладання, що пропонуються	Кількість здобувачів, які можуть записатися на дисципліну ²⁾	Вхідні вимоги до здобувачів, які хочуть обрати дисципліну / вимоги до матеріально-технічного забезпечення	Обмеження щодо семестру вивчення
	Лекції	Семинарські та практичні заняття, лабораторні роботи						
1	2	3	4	5	6	7	8	9

За всіма вказаними навчальними дисциплінами розроблені повні комплекси навчально-методичного забезпечення.

ПОГОДЖЕНО:

Керівник групи забезпечення спеціальності

_____ (підпис)

_____ (ім'я та прізвище)

Завідувач кафедри ³⁾

_____ (абревіатура кафедри)

_____ (підпис)

_____ (ім'я та прізвище)

Голова Ради з якості інституту (факультету)

_____ (абревіатура інституту (факультету))

_____ (підпис)

_____ (ім'я та прізвище)

¹⁾ Надається в навчально-методичний відділ

²⁾ Зазначити кількість з урахуванням наступних обмежень: мінімальна кількість здобувачів при плануванні вивчення ВНД, орієнтованих на розвиток фахових компетентностей – 15 осіб.

³⁾ Погоджують всі завідувачі кафедр, за якими здійснюється підготовка зі спеціальності на відповідному рівні вищої освіти.

МОН України	Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті ДОДАТОК 3 – Шаблон пропозицій до каталогу вибіркових навчальних дисциплін циклу професійної підготовки за освітньою програмою	Стор.15
СумДУ		Версія 01

ДОДАТОК 3
Шаблон за версією 02
Затверджено наказом ректора
від 17.12.2021 р. №1372-I

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

_____ (назва навчально-наукового інституту/факультету)

_____ (назва кафедри)

КАТАЛОГ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ ¹⁾

_____ (назва освітньої програми)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ _____

(код та назва спеціальності)

РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ на 20__ – 20__ н. р.

(рівень вищої освіти)

Кафедра, що пропонує дисципліну	Посада, прізвище та ініціали викладача (ів), який (і) пропонується для викладання		Компетентності (загальні та/або фахові, на розвиток яких спрямована дисципліна)	Результати навчання за дисципліною	Види навчальних занять та методи викладання, що пропонуються	Кількість здобувачів, які можуть записатися на дисципліну ²⁾	Вхідні вимоги до здобувачів, які хочуть обрати дисципліну / вимоги до матеріально-технічного забезпечення	Обмеження щодо семестру вивчення
	Лекції	Семинарські та практичні заняття, лабораторні роботи						
1	2		3	4	5	6	7	8

За всіма вказаними навчальними дисциплінами розроблені повні комплекси навчально-методичного забезпечення.

ПОГОДЖЕНО:

Завідувач кафедри _____

(абрєвіатура кафедри)

_____ (підпис)

_____ (ім'я та прізвище)

Гарант освітньої програми

_____ (підпис)

_____ (ім'я та прізвище)

¹⁾ Надається в навчально-методичний відділ

²⁾ Зазначити кількість з урахуванням наступних обмежень: мінімальна кількість здобувачів при плануванні вивчення ВНД, орієнтованих на розвиток фахових компетентностей – 15 осіб. У випадку, якщо кількість здобувачів освітньої програми в цілому є меншою за 15 осіб, запроваджується та ВНД, яку обрала більшість здобувачів.